

Regeringen lamslår regionreformen

Över 90 procent av remissinstanserna stödjer förslaget om en ny regional indelning av Sverige. Därför är det obegripligt att regeringen förhalar och förlamar processen. Vi riskerar en samhällsorganisation för 1600-talet, skriver Anders Knappe (m), ordförande för Sveriges kommuner och landsting, tillsammans med fyra vice ordförande från andra partier.

Det är snart två år sedan Ansvarskommittén lade fram sitt förslag till ett modernare Sverige. Sällan – om någonsin – har ett utredningsförslag fått en sådan uppslutning. Av 545 remissinstanser är det över 90 procent som stödjer förslaget. Bland de direkt berörda – kommuner och landsting – är stödet i det närmaste hundra procentigt.

Att regeringen då fortsätter att förhålla och förlama processen är obegripligt. Det är dessutom ansvarslost mot alla dem som lägger ner arbete och engagemang i frågan. Sverige behöver en regionreform. Utan större och politiskt styrda regioner får vi svårare att klara oss i den internationella konkurrensen. Det leder till färre jobb och lägre tillväxt, vilket får konsekvenser för vår gemensamma välfärd. Inte minst hälso- och sjukvården kommer att ställa stora krav framöver. Stabila skatteintäkter och effektiva och funktionella lösningar är en förutsättning för att vi ska klara våra framtida gemensamma åtaganden. Sådana lösningar skapas bäst utifrån lokala förhållanden.

Men alliansregeringen, som i andra sammanhang berömmar sig för sitt goda samarbete, uppvisar i regionfrågan en förvånansvärt dålig förmåga till samverkan och beslutsfattande. Regeringen har ställt krav på att engagemanget och intresset att bilda regioner ska växa underifrån. Nu har det gjort det: • Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland står redo att bilda en Norrlandsregion så snart regeringen trycker på knappen. • Sundsvall och Ånge vill bilda en regionkommun tillsammans med Jämtland.

- Gävleborg, Dalarna och Uppsala har bestämt sig för att bilda en Svealandsregion.
- Halland och Gotland har ansökt om att bli regioner inom rådande gränser.
- Skåne och Västra Götaland väntar på ett regeringsbeslut för att deras försök ska permanentas.
- Värmland har nyligen skrivit till regeringen och förklarat att de vill tillhöra Västra Götaland.

Ett stort antal av dem som inte har ansökt har särskilt klargjort att de vill vara med i processen, även om den geografiska indelningen inte är klar. Men regeringen duckar. Dyrbar tid går förlorad och kommuner och landsting lamslås i sitt fortsatta arbete. Särskilt i dagsläget – med dystra erfarenheter från kriser både på finansmarknaden och i bilindustrin – är det svårt att förstå att regeringen inte anammar en samhällsmodell som så tydligt främjar tillväxt och arbetsmarknad. Detta var Ansvarskommitténs främsta skäl till att föreslå en ny regional indelning i Sverige. Låt oss påminna om den analys som låg till grund för utredningens förslag:

1. Den regionala konkurrenskraften blir viktigare . Den internationella konkurrensen har allt oftare regionala förtecken. Specialiseringen gör att samarbete i större utsträckning bygger på närhet. Företag, underleverantörer, kommuner, regioner, högskolor och forskningsinstitut bildar regionala kluster inom olika branscher. Men förutsättningarna varierar över landet och de prioriteringar som måste göras är politiska. Därför är det folkvalda företrädare, med kunskap om den egna regionen, som ska fatta dessa beslut.

2. Arbetsmarknadsregionerna växer kontinuerligt. Även denna utveckling har sin grund i specialiseringen, och kräver både utvecklad infrastruktur och fungerande kollektivtrafik.

För att bäst kunna prioritera och utnyttja de regionala förutsättningarna krävs större inflytande för de folkvalda på regionnivå.

3. Utvecklingen inom hälso- och sjukvården går allt snabbare. För varje dag blir det möjligt att bota allt fler sjukdomar. Det gör också att det blir dyrare. Ett större patientunderlag och större finansiell bas är nödvändigt för att kunna hantera dessa utmaningar. Samtidigt är det viktigt att bevara ett decentraliserat politiskt ansvar – inte minst därför att konkurrensen mellan olika huvudmän främjar verksamhetsutvecklingen.

Gå lokala och regionala politiker till mötes. Utnyttja den beslutsamhet och beredskap som finns inom alla partier för att axla ett utvidgat ansvar. Genomför förslaget om en ny regionindelning med ett tydligt politiskt ansvar för regionala utvecklingsfrågor samt hälso- och sjukvård. Gör det nu.

Om vi väntar för länge går luften ur processen och vi är fast i en samhällsorganisation som är anpassad till 1600-talet.

ANDERS KNAPE

ordförande Sveriges kommuner och landsting

CAROLA GUNNARSSON

vice ordförande och gruppledare för centerpartiet

LMAR REEPALU

andre vice ordförande och gruppledare för socialdemokraterna

LENNART GABRIELSSON

tredje vice ordförande och gruppledare för folkpartiet

ANDERS ANDERSSON

styrelseledamot och gruppledare för kristdemokraterna

HD. Publicerad 28 januari 2009 kl 13:22

Skåne blir Skåne men vill mer

Samtidigt som regeringen säger ja till att regionförsöket permanentas säger man nej till att ge Skåne fler ansvarsområden. En halv seger alltså – men regionledningen tänker ta nya tag efter nästa val. I Skåne välkomnar såväl de flesta politiker som landshövdingen att Skåne får fortsätta att vara region.

Detta har regeringen bestämt

Skåne och Västra Götaland får bli regioner permanent. Därmed får de behålla sin beskattningsrätt och utvidgade ansvarsområden inom exempelvis regional utveckling och kultur.

Halland och Gotland kommer också att få status som regionkommun. Båda länen är mindre än de kriterier som Ansvarskommittén satt upp för framtidens regioner. Men regeringen tycker den lokala viljan att bilda region är viktigare än storleken och säger därför ja.

Före valet 2010 kommer inga fler ansökningar om att bilda regioner att beviljas. Inte heller kommer de befintliga regionerna att få fler ansvarsområden. Kammarkollegiet får i uppdrag att utreda nya regionansökningar.

För att den geografiska indelningen i de statliga myndigheterna någorlunda ska följa regionbildningen tillsätts också en organisationskommitté som parallellt ska se över hur den statliga regionala förvaltningen ska organiseras i framtiden.

SKÅNE. I Skåne är det överlag glada miner bland ansvariga politiker efter regeringens besked att försöket med Region Skåne kommer att permanentas. Men samtidigt som det ses som en framgång slår utvecklingsarbetet i ett avseende stopp. Skåne kommer inte att få några fler ansvarsområden från staten. Åtminstone inte förrän efter valet 2010.

”Övriga förslag om överföring av makt från staten till regionerna är nu inte aktuella.”, skriver de fyra borgerliga partiledarna på DN-debatt.

Att det blev så kom inte som någon överraskning för Jerker Swanstein.

– Den inställningen kände vi till. Så när vi i regionen bestämde att vi skulle begära permanentning så skrev vi om vår ansökan. Från början hade vi skrivit som att vi ville få ytterligare uppgifter, men det bantade vi bort. Annars hade de fyra partierna skickat hela frågan till en utredning och då hade det inte blivit permanentat, säger regionstyrelsens ordförande Jerker Swanstein (M).

Men han väljer att vara tacksam för att försöket permanentats hellre än att vara besviken över att det inte blir fler ansvarsområden just nu.

– Vi får förbereda en utvidgningsansökan till efter nästa val. Och då kommer den att vara väldigt bra underbyggd, säger Jerker Swanstein.

Att Skåne nu får permanent status som egen region sätter också diskussionerna om större regioner i Sverige som helhet i ett annat ljus. För två år sedan lämnade utredaren Mats Svegfors Ansvarskommitténs slutbetänkande där en framtida regionindelning av Sverige diskuterades. Att nu regeringen också ger Halland och Gotland klartecken att bli region tycker han är lite konstigt. De är inte tillräckligt stora för att bli bärkraftiga.

– Men Halland har ju drivit en kampanj för detta, så där är det kanske inte lika konstigt. Gotland däremot förvånar mig mer, säger Mats Svegfors.

För Skåne får det konsekvenser att Halland nu blir egen region. Länet faller på kort sikt, enligt Jerker Swanstein, därmed bort som möjlig del i en större sydsvensk region. Regeringens besked betyder dock att samtalen med länen norr om och öster om Skåne får en ny utgångspunkt. I Blekinge, Kronoberg och södra Kalmar är man intresserad av att samarbeta med Skåne.

– Men vi har sagt att ingenting gör vi förrän vi har fått en permanentning. Och nu har ju den kommit så nu kan det arbete som så sakteliga kommit i gång intensifieras, säger Jerker

Swanstein.

Att regeringen nu kompromissat sig fram till att tillåta regioner permanent är framför allt ett resultat av att moderaterna ändrat uppfattning. Och i det arbetet har de skånska moderaterna haft en viktig roll. Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) sade vid en presskonferens med anledning av permanentandet av regionförsöken att ”Det har underlättats av det starka stöd som funnits i Skåne”.

Och även om regeringen sagt nej till fler regioner före valet 2010 tror Jerker Swanstein att antalet därefter växer.

– Nu har vallen för regionkommuner brutits och det blir väldigt svårt att förneka andra konstellationer att få bilda regioner efter nästa val, säger Jerker Swanstein.

Peter Ferm peter.ferm@hd.se 042-489 90 93

Skånes regionförsök permanentas

MALMÖ. Allianspartierna är överens om att permanenta regionförsöken i Skåne och Västra Götaland. Regeringen kommer också att säga ja till att Halland och Gotland får bli regionkommuner.

"Äntligen. Nu har beskedet äntligen kommit att Skåne blir permanentat som region", säger regionråd Pia Kinhult (M) i ett pressmeddelande.

Regeringen gav däremot inget besked om en Norrlandsregion.

Frågan om att eventuellt bilda en Norrlandsregion ska i stället överlämnas till Kammarkollegiet för utredning.

Det framgår av ett inlägg från de fyra partiledarna på Dagens Nyheters debattsida.

"Nog kunde övriga Sveriges regioner fått den försöksstatus som vi haft tills nu, men vi har ändå kommit en lång väg på kort tid i en förändring som skapar bättre möjligheter till positiv utveckling och tillväxt", säger Kinhult.

I uppgörelsen ingår också att Sverige framöver ska ha tre politiskt beslutsfattande nivåer med rätt att ta ut skatt: stat, regionkommuner och primärkommuner.

För nya regioner gäller i princip samma maktfördelning som mellan staten och regionerna Västra Götaland och Skåne: Regionerna får ansvar för regional utveckling och för kulturfrågor.

"Övriga förslag om överföring av makt från staten till regionerna är inte aktuella", skriver de fyra partiledarna.

TT

Publicerad 28 januari 2009 kl 16:15Uppdaterad 16:20

Försök som pågått i tio år

SKÅNE. Initiativet till Region Skåne togs av skånska politiker i början av 1990-talet. I januari 1996 beslutade riksdagen att staten/länsstyrelsen under en försöksperiod skulle lämna över ansvaret för Skånes utveckling till de skånska politikerna, till att börja med tre år. Samtidigt startades likadana försök i Västra Götalands, Kalmar och Gotlands län.

Syftet med försöket var att skapa ökad effektivitet i förvaltningarna och göra kommuner, företag,

organisationer och enskilda mer delaktiga i frågor som rör Skånes framtid. Meningen var också att Skåne, med en administrativ enhet och en politisk församling i stället för tre, skulle kunna få ut mer av de resurser som finns inom regionen.

Startskottet för försöket gick den 1 juli 1997. För arbetet med att upplösa de gamla länsgränserna och samordna Kristianstads läns och Malmöhus läns båda landsting samt Malmö stad, bildades ett regionförbund mellan Skånes 33 kommuner och de tre sjukvårdshuvudmännen (= landstingen).

Den 1 januari 1998 föddes Region Skåne.

Försöket med utökat regionalt självstyre har sedan utvärderats av regeringen i ett par omgångar, och förlängts.

Region Skåne har nu det övergripande ansvaret för

- hälso-, sjuk och tandvård,
- kollektivtrafik (bussar och tåg),
- planering för investeringar i vägar och järnvägar i Skåne,
- stöd till näringslivets utveckling i regionen,
- miljöarbete (här samverkar Region Skåne med länsstyrelsen som har tillsynsansvaret),
- övergripande stöd till kulturlivet i Skåne,
- fördelning av statliga regionalpolitiska pengar.

Länsstyrelsen är statens företrädare i Skåne och arbetar med landshövdingen i spetsen på uppdrag av regering och riksdag. Länsstyrelsen behåller tills vidare de ansvarsområden den hittills haft, exempelvis:

- övergripande ansvar för regionens räddningstjänst,
- körkortstillstånd,
- tillståndsgivning till olika verksamheter, till exempel övervakningskameror,
- tillsyn av bland annat miljö, fysisk planering och social omvårdnad,
- vård av fornlämningar och kulturlandskap.

Suzanne Holmberg suzanne.holmberg@hd.se 042-489 92 19

Dagens huvudledare

Regioner - ja, nej, ja

Alliansregeringen har löst en tvistefråga: Västra Götaland och Skåne får fortsätta som regioner, Halland och Gotland får ja nu, resten skjuts på framtiden. Regionidén förblir oklar.

Visst förekommer det slitningar i alliansen dock inte kring de riktigt stora frågorna. För även om det hörs trumpetstötter i försvarsfrågan har den ännu inte kommit in i ett avgörande skede. Och även om frågan om enkönade äktenskap engagerar så gäller det en rätt begränsad väljargrupp. Detsamma kan sägas om den fråga som partiledarna avdömde på DN Debatt i går: regionernas vara eller icke vara.

Det låter tekniskt och är också så, men det gäller faktiskt grundkonstruktionen av vårt styressätt. Hur många valda församlingar ska vi ha? Vilket perspektiv ska vara det avgörande - medborgarskapet i konungariket Sverige eller bostadsorten och landskapstillhörigheten?

Föga överraskande ser både partier och förtroendevalda olika på detta. Landstingen borde avskaffas, tyckte de gamla moderaterna. De nya moderaterna talar inte om så abstrakta frågor utan koncentrerar sig på att lyssna till människorna i vardagen. Och de har inte pratat om regioner, alltså kan och bör frågan skjutas på framtiden. Därmed kan partiet behålla sin skepsis.

Men nu finns redan denna nya konstruktion i Skåne och Västra Götaland. Där har landstingen fusionerats till regionparlament och flera befogenheter flyttats från stat till region. Föga förvånande väckte detta aptiten hos politiker på andra håll i landet. Från en rad landsting i Norrland kom en anhållan om att få bli en region. Från landskapet Halland kom likaså en sådan önskan, man fruktade annars att bli uppstyckat mellan större regioner.

Storstockholm vore en given region. Där arbetar och bor och rör sig människor från västra Sörmland till nordöstra Uppland, för dem är kommun- och länsgränser onödiga hinder. Men i Storstockholmsområdet är moderaterna förhållandevis starka och regionmotståndet likaså.

Men nu har moderaterna fått ge med sig. Regioner blir det - om än i framtiden. Redan nu permanentas Västra Götaland och Skåne som hittills arbetat på försök, Halland och Gotland får också bli regioner, Norrland ska granskas av Kammarkollegiet och resten skjuts upp.

Principen är alltså knäsat: Sverige ska också i fortsättningen ha tre politiska nivåer. Arbetsfördelningen mellan dem kan dock inte vara en gång för alla given. Valfärdstjänster ska inte variera med bostadsort, samordningen av sjukvårderna är ett utslag av behovet av lika behandling. Sjukvården kräver också allt större enheter för att kunna erbjuda dyrbar och avancerad behandling. Landstingen kan inte sägas vara den ideala organisationen av sjukvården, fråga är om ens regioner - särskilt inte om de är så små som Halland och Gotland - kan bli det.

Vad ska då denna tredje, mellannivå syssla med? Utveckling av näringslivet lär bli en huvuduppgift. Här lurar faran av subventioner och kostsam konkurrens mellan olika landsdelar. Miljö- och kulturfrågor är andra områden. Också där finns emellertid ett allmänt medborgar- och riksintresse att bevaka.

Frågan varför Sverige, enhetsstat sedan Gustav Vasa, och med starka kommuner ska ha en mellannivå är alltså obesvarad. Såvida inte svaret lyder: Därför att det redan finns så många politiker, administratörer, forskare, konsulter etcetera som investerat i att ersätta de omoderna landstingen med tidsenliga regioner.